

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. V. De irregularitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

Resp. III. Ab interdicto juris personali particulari, si reservatum non est; quivis approbatus potest absolvere. Denique per privilegium absolventi ab omnibus censuris, non intelligitur potestas tollendi interdictum locale, aut personale communitatis.

CAP. V.

De Irregularitate.

Et si Irregularitas non sit censura, propter similitudinem tamen quam cum ea habet, communiter eidem annectitur: quapropter & hic subiungo.

DUBIUM I.

Quid & quotuplex sit irregularitas?

Resp. I. Est impedimentum Canonicum, suspensionem ordinum sacrorum, & susceptorum usum impediens. Unde sequitur, non esse censuram, sed quasi inhabilitatem: etsi enim interdum imponatur per modum poenae, proprie tamen poena non est, *Laym. l. 1. t. 5. p. 5. c. 1. Bon. d. 7. q. 1. p. 1.*

Resp. II. Dividitur 1. in eam, quae est ex delicto, & quae est ex defectu. 2. in Totalem, seu proprie dictam, quae omni ordine suscipiendō, & suscepti exercitio privat, v. g. homicidium, bigamia: Et 3. Partialem, quae aliquo tantum ordinis ministerio

sterio privat, vel solo ascensu ad ordinem superiorum; v.g. oculis vel palma Sacerdos carens inhabilis est ad Missam, non tamen ad confessiones audiendas; & Diaconus sinistro oculo carens, inhabilis est ad Sacerdotium, in suo tamen Ordine ministrare potest.

DUBIUM II.

Quinam effectus irregularitatis?

Resp. Sunt sequentes. 1. Inhabilitate ad ordines suscipiendos, etiam primam tonsuram, & impedire exercitium ordinem susceptorum. Unde Sacerdos irregularis, etsi validè, illicitè tamen absoluit. *Bon. l. c. num. 4. & p. 4.* 2. Quod collatio beneficii, ad cujus functiones inhabilis est facta Irregulari, invalida sit, secundum sententiam communiorum & tutiorem; etsi non improbabiler quidam dicant, eam non ipso facto irritam esse, sed merito irritandam. *Laym. l. c. c. 1. n. 2. & 3. Sylv. & c. Bon. p. 4.* Secundum quam sententiam probabilem resolves.

I. Is, qui beneficium impetravit in irregularitate, potest, obtenta hujus dispensatione, illud in foro conscientie licite retinere, sine nova collatione, etiamsi in dispensationis impetratione non sit facta mentio beneficii. Item si postea beneficio privetur, non tenetur fructus restituere.

II. Graviter peccat, qui in irregularitate exercet actum ordinis, aut suscipit, licet ordines ei collati sint validi.

Nn

DU

DUBIUM III.

Quomodo incurratur & tollatur Irregularitas?

Resp. I. Cum ab homine non feratur, nulla incurritur, nisi in iure expresse habeatur, (*Cap. Is qui de sent. excom. in 6.*) Unde in dubio sive facti, sive juris, tenere potes, quod non sis irregularis: quia melior est conditio possidentis, *Bon. q. 1. p. 5. ex Suar. Fill. & c.* Excipe tamen si dubites de homicidio saltem injusto à te commisso, ut patet ex *Cap. Significasti, & ex C. ad audientiam. 2. de homicidio v. Bon. l. c.*

Resp. II. Ut incurratur Irregularitas ex delicto, requiritur actus externus consummatus & moralis; ut habet communis contra *Cajer.* Ratio, quia est gravis poena, & difficulter relaxatur.

Resp. III. Irregularitas non tollitur per absolutionem, sed per dispensationem, hac vel simili forma. *Dispensato tecum in irregularitate, quam, vel quas, ob hanc vel illam causam incurristi.* Et si quidem dispensans intendat tollere omnes, idque possit, omnes tollit, sin minus, eam tantum tollit, quam potest, & vult. Etsi verò hæc dispensatio ad Pontificem spectet, ex iure tamen novo *Tridentini;* ubi illud est receptum, potest Episcopus dispensare in irregularitatibus, provenientius ex delicto, & non deducto ad forum contentiosum; nisi tamen sit homicidium, directè & in se volitum, *Bon. q. 5. p. 1. n. 3. ex Trid. sess. 24. c. 6. Suar. Sanch. Fill. & c. Laym. cap. 9. n. 4.*

Præterea irregularitas ex defectu natalium, tolli etiam potest per professionem in religione approbata, sed quoad ordines tantum, non quoad Prælaturas, *cap. 1. de filiis Presbyterorum. Bon part. 2. Laym. c. 9 n 6. Suar. Sanch. Less. contra Villalob. qui apud Dian. p. 4. t. 2. R. 65. dicit, tolli quoad omnia solita gubernari per Fratres illius Ordinis, ut Prioratus, Præposituras, Rectoratus, & cætera munia. Circa quæ Prælatos saltem posse cum iis dispensare, in Capitulo tamen generali vel Provinciali, notat Dian. l. c. ex Barbof. Vnde resolves.*

I. Solus Papa, & qui ab eo accepit Privilegium, potest dispensare in irregularitatibus ex defectu.

II. Confessarius in nullis irregularitatibus potest dispensare, nisi habeat speciale Privilegium à Papa.

DUBIUM IV.

Quæ sint Irregularitates ex delicto?

Resp. Prima est, ob iteratum Baptisum senio & scienter, estque irregularis tam rebaptizans, quam rebaptizatus: etsi in rebaptizante irregularitas tantum sit partialis, ne Clericus ad altiorem ordinem possit ascendere, neque incurratur si rebaptizatio sit occulta. *Co. v. Tolet. M. Leo. p. 3. f. 358. v. Bon. d. 7. q. 3 p. 3. Laym. l. 1 t. 5. p. 5 c. 2.*

Secunda, ex violatione censuræ, v. g. si ea innotatus actum aliquem ordinis solemniter exerceat, nisi invincibilis ignorantia excuset. *Laym. c. 3.*

Tertia, ob peccatum, quo Clericus seriò & scienter actum ordinis sacri, quem non habet, solemniter exercet, *Bon. l. c. p. 6. Laym. l. c. cap. 3.*

Quarta, ob delictum, quo quis malè suscepit ordines v. g. in excommunicatione, suspensione, vel ab Episcopo non habente jurisdictionem, vel per saltum, (licet hunc suspensum tantum esse, quamdiu non ministrat in ordine per saltum suscepto; satis probabiliter doceat *Avilla, Nav. Bon.*) Vel ante legitimam ætatem, vel sine dimissoriis, vel furtivè (Episcopo nesciente, nec approbante) & non examinatus, *v. Bon. d. 7. q. 3. p. 4.*

Quinta, propter enormia crimina, si sint notoria & publica, v. g. quæ à jure habent annexam infamiam, ut adulterium, raptus, incestus, perjurium in judicio.

Sexta oritur ex injusta mutilatione vel homicidio, etiam indirectè tantum voluntario, extenditurque ad omnes qui ad adulterium, sive in bello injusto, sive extra illud injustè concurrunt, consulendo, mandando. Mutilatio autem hic intelligitur, quando à corpore separatur membrum aliquod principale, id est, pars corporis, quæ officium per se distinctum habet, v. g. pes, manus, oculus, auris, &c. *M. Leo in praxi p. 3. f. 347. ex Cov. Nav. de Cens. n. 206. v. Bon p. 8. Unde resolves,*

I. Non fit irregularis, qui in rixa præscindit alteri digitum, pollicem, ungues, dentes, barbam, capillos, labia, nasum, auriculâ, (id est, cartilaginem, quæ tantum deservit ad ornatum & tutelam auris:) quia non sunt propriè membra: v. g. digitus est pars tantum & officium membri, *Avila & alii,*
cup

cum *Dian. p. 4. t. 4. R. 26.* Item *M. Leo l. c. ex Gloss. c. ult. de hom. in 6. & L. quaritur herm. 10. l. Non sun^d*
14. §. Partus. ff. de statu hom.

II. Nec fit irregularis, qui excoecavit hominem solo usu privando, non autem oculum extrahendo; nec qui debilitat tantum membrum, & non abscindit; quia non est mutilatio, *Dian. p. 4. t. 4. R. 26. ex Megal. &c.*

III. Quando plures (non ex consilio, sed in rixa) unum percutiunt, & unus lethale vulnus infligit, ex quo moritur; si constet quis hoc fecerit, hunc solum fieri irregularem docet *Sayr. & alii §.* cum *Dian. p. 2. t. 15. R. 18.* contra *Avilam, Suar. &c.*

IV. Qui infirmo bona fide dat aliquid, v. g. cibum vel potum, vel eum movet, vel de lecto in lectum transfert, aut aliquid circa eum operatur, ex quo mors vel ejus acceleratio præter intentionem sequatur, non fit irregularis, nisi intervenerit lata culpa, *Avila Fill. & alii 4.* cum *Dian. p. 5. t. 3. R. 117.* ubi ex *Bon. &c.* notat, Sacerdotibus & Religiosis circa moribundos licere eadem quæ laicis.

V. Qui amicum bono animo comitatur, ne periclitetur in rixa, non fit irregularis, etsi amicus occidat alium. *Avila, Henriq. &c.* cum *Dian. p. 4. t. 2. R. 17.* Limitat autem *Præpos.* nisi sua præsentia animaverit ad occidendum.

VI. In bello injusto si vel unus occidatur, totus exercitus fit irregularis, saltem si aliqua ratione sit cooperatus, *Bon. q. 4. part. 4. n. 3.*

VII. Irregularis fit, qui procurat abortum fœtus animati anima rationali, secus, si animatus non sit. *G. Majores, 32. q. 2. Bon. l. a. p. 3. n. 27. Cõn. &c.*

VIII. Qui dans operam rei licitæ (imò secundum multos, etiam illicitæ) sufficientem diligentiam adhibuit, ne ex ea homicidium sequeretur, & tamen secutum est, non fit irregularis, ob defectum voluntarii: secus tamen, si dictam diligentiam omisit, omissione mortali, *Bonac. q. 4. p. 7. Less. l. 2. c. 9. dub. 15 &c.* Alii tamen dicunt, quod dans operam rei illicitæ, ex quavis culpa etiam levissima, incurrat hanc irregularitatem. *Panorm. Cov. M. Leo p. 3. f. 354.*

IX. Qui alterum mutilat vel occidit ad necessitatem sui defensionem cum moderamine inculpatae tutelæ, non incurrit hanc irregularitatem: quia hic nulla est culpa, ergo nec poena, *M. Leo p. 3. f. 349.*

DUBIUM V.

Quæ irregularitates ex defectu?

Resp. *Prima* est ex defectu animæ. Ex quo irregulares sunt. 1. Amentes, phrenetici, arreptitii & epileptici: qui tamen si ordinati sunt, & intra annum eo morbo non laborarunt; præsumuntur liberati; & permittuntur ad Ordinum exercitium. Si verò laborent rarò, & quidem sine clamore & spuma, permittuntur celebrare cum coadjutore, qui deficientibus ipsis suppleat sacrificium, *M. Leo p. 372. ex C. illud 7. q. 1. & Glossa ibid.* 2. Illiterati, qui non habent doctrinam necessariam pro Ordinibus. 3. Neophyti, seu recenter conversi, usque dum iudicio Episcopi sufficienter instructi sunt.

Sacru.

Secunda ex defectu corporis. 1. Si propter eum ineptus est ad exercitium ordinis, ut si sit coecus, surdus, claudus, ita ut sine baculo nequeat ire ad altare. Item si careat manu, pollice, indice, oculo, (non tamen si ungula pollicis, vel indicis, vel oculo dextro tantum) si verò sinistro seu Canonico, aut ejus vi visiva careat, indiget dispensatione: quod tamen negat *Valentia*, *Henr. Satyrus*, si quidem dextero, possit absque deformitate legere Canonem. 2. Si ordinem nequit exercere sine horrore; offensione, aut scandalo aliorum, ut si careat auribus, naso, si notabiliter sit gibbosus, leprosus, paralyticus, si membra habeat superflua cum magna deformitate: in dubio vero, an deformitas sit sufficiens, Episcopi est judicare: saltem in Clericis: nam in Regularibus id spectare ad eorum Prælatum contra *Barbos. &c.* docet *Suar. Gallii*, cum *Dian p. 4. t. 1. R 73.* licet concedant Episcopum posse rejicere arbitrium Prælati: hunc autem, si gaudeat autoritate quasi Episcopali, posse in illa irregularitate dispensare, nisi deformitas sit tanta, ut scandalum generet. *Ibid. ex Rodrig. & alii 4. v. Bon. Laym. M. Leo p. 3. f. 370.* Unde resolves.

I. Non videtur irregularis, 1. Qui habet 6. digitos, vel aliquos conjunctos, si non sit magna deformitas, & ordinem exercere possit. 2. Qui habet in oculo maculam, visum non auferentem, nec notabiliter deformantem. 3. Qui caret ungulâ pollicis, si possit hostiam elevare & frangere. 4. Qui per vim aut infirmitatem factus est Eunuchus.

II. Irregularis est hermaphroditus, quia est monstrosus. 2. Gigas, pigmæus, æthiops: non tamen inter suos, sed alienos, ubi disparitas ludibrio est.

Tertia ex defectu natalium. Ex quo irregulares sunt omnes illegitimi, eo quod ratione originis reputentur viles. Tales communi jure legitimantur, 1. Per subsequens matrimonium inter eorum parentes, modo hi tempore conceptionis potuerint valide contrahere. 2. Per professionem religiosam, quamvis ad dignitates etiam in religione, v. g. Abbatiam, Prioratum, &c. promoveri non possint, sine dispensatione. *v. supra d 3.* 3. Per dispensationem Pontificiam. Principes verò sæculares non possunt legitimare, nisi tantum in ordine ad officia sæcularia, hæreditates. Porro cum dubium est an quis sit legitimus, non censi irregularem contra *Vasq. & alios 5.* vult. *Dian p. 4. t. 2. R. 59. ex Avila:* eo quod quilibet præsumatur legitimus, donec contrarium probetur: neque tene-ri hac in re credere ipsimet matri, etiam in fine vitæ, nisi rationib. convincat, vel pater etiam asserat. *Ib. ex communi.*

Quarta est ex defectu ætatis, de quo v. in Sacramento Ordinis.

Quinta ex defectu Sacramenti, sive significationis matrimonii, ratione bigamiæ, eò quod bigamus non perfectè repræsentet unionem Christi cum Ecclesia, quippe qui carnem suam divisit in plures uxores. Non sufficiunt autem ad hanc bigamiam sponsalia cum pluribus, etiam secuta copula, nec fornicatio, vel adulterium, vel matrimoni-

um ratum cum pluribus, sed matrimonium verum, vel præsumptum, cum duabus, & consummatum. Dixi, *vel præsumptum*: quia licet quandoque secundum matrimonium sit nullum, juris tamen fictione & interpretatione, præsumitur bigamia, licet improprie dicta. Unde sequitur, irregulares fieri sequentibus casibus.

I. Qui vivente, vel mortua prima uxore cognita, secundam cognoscit, etsi matrimonium sit invalidum.

II. Qui viduam non virginem ducit, & cognoscit.

III. Qui ducit uxorem prius ab alia corruptam, etiam per fornicationem, & cognoscit, non tamen si ipse eam ante corripuit: quia tunc non est divisio carnis in plures.

IV. Qui propriam uxorem cognoscit, postquam ab adulterio per adulterium cognita fuit; quia ipsa jam divisit carnem in plures. Nec refert, etsi per vim vitata fuit, vel vir corruptam, aut viduam esse ignoraverit: quia hæc irregularitas non oritur ex culpa, sed ex defectu significationis Sacramenti.

V. Qui post solemne votum castitatis de facto matrimonium contrahit, & consummat, etiam cum virgine: quia interpretatione juris censetur duo matrimonia contraxisse, unum spirituale cum Christo, alterum carnale cum muliere. Nec refert, quod invalidè contrahat, quia quantum est in ipso, effectus à parte rei ponitur.

Sexta oritur ex infamia, sive juris (que vel ex delicto proprio, vel parentum, vel yili conditione per-

sonæ nascitur) sive facti, modò crimen publicum fit: ex occulto enim non oritur, si homicidium, & censuræ violationem excipias, ut docet Nav. Con. Laym. contra Sylv. & Suar. qui ex occulto etiam oriri putant, modò infamiam ipso jure connexam habeat. Porro infamia ob crimen notorium, vel per sententiam judicis contracta, non tollitur, nisi per dispensationem Principis, cujus autoritate contracta fuit. Infamia facti, etiam orta ex enormi crimine & digno depositione, tollitur per publicam & constantem vitæ emendationem.

Septima oritur ex defectu libertatis. Unde irregulares sunt 1. Omnes servi propriè dicti (& secundum Laym. l. 2. t. 1. cap 8. etiam originarii, donec consequantur plenam libertatem. 2. Conjugati, nisi uxeres consentiant, & castitatem voveant. 3. Curiales, id est, curiæ sæculari obligati, facto juramento vel stipendio, ut judices, advocati, &c. quamdiu talia officia habeant. Excipe tamen nisi habeant specialem dispensationem Papæ pro illis officiis, ut quidam Clerici in aulis Principum, in causis civilibus, non tamen criminalibus, occupati; vel nisi consuetudo, sciente Papa, id permittat. 4. Milites saltem quamdiu juramento tenentur; item thesaurarii, & depositarii publici, & qui rem-pub. administrant. Item apparitores, & similes, qui sæva, turpia exercuerunt, vel in causa sanguinis ministrarunt. *M. Leo p 3. f 369.*

Octava ex defectu lenitatis, scilicet ex licita mutilatione, vel homicidio in bello justo, vel iudicio. Quod ideo statuit Ecclesia, quia Sacerdos genuit personam Christi, qui utpote lenissimus, nemi-

nem unquam læsit. Ad hanc autem requiritur, ut occisio aut mutilatio de facto sequatur. Unde non sufficit voluntas, nec vulneratio gravis, *Bon. d. 7 q. 4. Tan. d. 6. q. 10. dub. 11.* Unde resolves.

I. Non fit irregularis, qui mutilat, vel occidit in defensionem inculpatam honoris, vitæ, castitatis, &c. vel etiam proximi: quia jure non statuitur irregularitas, nisi ob homicidium in bello justo, vel judicio. *Tan. l. c.*

II. Irregularis fit in bello, qui mutilat, vel occidit propria manu; non autem Clericus exhortans ad pugnandum in bello justo, (secus tamen, si ad occidendum hunc vel illum in particulari.) Idem est de Duce exercitus, tubicine, &c. *Bonac. p. 4.*

III. In judicio justo irregulares fiunt, qui ad mortem, vel mutilationem cooperantur activè, & efficaciter, & proximè per actionem ex natura sua ad id ordinatam. Dicitur I. *Cooperantur*, ut Judex ferens sententiam, Notarius eam scribens, ministri exequentes, testes, &c. Dicitur II. *Activè*, id est ex parte occidentium: quia non fit irregularis, qui se tantum habet passivè, & ex parte ejus, qui occiditur, ut Confessarius hortans ad fatendam veritatem, vel acquiescendum sententiæ justæ, quam non potest differre nisi appellatione injusta, *Cornel. & Dian. p. 4. t. 3. R. 99.* Dicitur III. *Efficaciter*, quia adjuvans, v. g. ferens ligna, ut comburatur ante jam suffocatus, non fit irregularis; nec assistens supplicio, si sua præsentia in illud non influat. Dicitur IV. *Proximè*, quia, qui remotè tantum cooperantur, non fiunt irregulares, ut

qui gladios faciunt aut vendunt; item legislator leges capitales condens, concionator in genere dicens, puniendos esse malefactores, Confessarius interrogatus de reo, an mortem mereatur, si respondeat, iudicem sine acceptione personarum fungi debere suo munere: quia hi omnes sunt tantum causa remota. Essent autem proxima, ideoque irregulares, si quid facerent, aut dicerent in particulari, ex quo mors alicujus sequeretur, aut etiam acceleraretur; v.g. si quis efficaciter urgeret reum, ut scalam ascenderet, vel ad hoc illum iuaret, vel si iudici in particulari responderet, hunc esse plectendum. Possunt tamen subinde etiam proxime cooperantes excusari ab irregularitate, v.g. 1. Si fiat ex indeliberatione; aut cum semiplena tantum advertentia, v.g. si dicat Confessarius, properemus, aut instiget jumentum, quo reus vehitur. 2. Si cooperatio sit valde exigua, ut si jubeat reum adhuc unum gradum ascendere: quia minimum reputatur pro nihilo, *Avila & Henric. apud Bon. q. 4. p. 1. n. 9.* Item *Suar. Regin. May. &c.* contra *Vasq. Turr. Hurt. Bauny, &c.* qui censent ex homicidio neminem fieri irregularem, nisi concurrat ut Publicus minister justitiæ, sive ad causæ probationem sive executionem; vel ut privatus injuste & cum peccato. Quam sententiam probabilem censet *Dian. p. 3. t. 4. R. 79. & in addit. R. 15. & p. 8. t. 7. R. 61.* Hinc negant fieri irregularem. 1. Confessarium vel alium quemcunque, qui furem hortatur, ut scalam ascendat, caput supponat ad ictum excipiendum. 2. Eum qui carnifici dicit, ut aliquid appetet quo citius extinguatur reus. 3. Qui dum reus ad

ad supplicium ducitur, suggerit viam breviora.
4. Qui vendit vel commodat scalam, funes, enses,
& cetera instrumenta; etiam qui furcam fecit. 5.
Qui interrogatus à Judice, an teneatur reum con-
demnare, respondit, teneri. 6. Eum, qui carnifici
putanti suspensum jam esse mortuum, significavit
adhuc vivere, ex quo calcans iterum pede oc-
cidit.

Dicitur V. *Per actionem sua natura, &c.* id est,
quæ per se sit causa talis effectus: quia affectus per
accidens, non imputatur danti operam rei licitæ.
Hinc non fit irregularis; dicens carnifici, nemo te
impedit facere tuum officium, ego meum feci;
nec Judices Ecclesiastici, degradatum tradentes
brachio sæculari: nec Clerici accusantes aliquem
in causa criminali, modo expressè protestentur,
se non intendere, ut puniatur poena sanguinis, sed
tantum ut sibi vel suis satisfiat, vel impedian-
tur mala sibi aut aliis imminencia, v.

Bon. q. 4. Tan. l. c. &c.

SOLI DEO GLORIA.

Nn 7 IN-